

Планы семінарскіх заняткаў па дысцыпліне спецыялізацыі
«Нацыянальна-рэлігійная палітыка Расійскай імперыі ў Беларусі (другая палова XIX – пачатак XX ст.)»
для студэнтаў 4 курса спец. “Гісторыя (айчынная і ўсеагульная)”
1 семестр 2023/2024 навуч. года

Выкладчыкі: дац. В.А.Міхедзька

Тэма 1 Сучасная гістарыяграфія нацыянальна-рэлігійнай палітыкі Расійскай імперыі ў Беларусі.

1. Беларускі нацыянальна-культурны рух у сучаснай айчыннай гістарыяграфіі
2. Вывучэнне польскага грамадска-палітычнага руха ў Беларусі. Яўрэйская грамада Беларусі ў сучасных даследаваннях.
3. Рэлігійная праблематыка у сучаснай гістарыяграфіі
4. Нацыянальнае развіццё і рэлігійнае становішча Беларусі ў складзе Расійскай імперыі у даследаваннях замежных і сучасных расійскіх гісторыкаў:

Крыніцы і літаратура:

- Грамадска-палітычнае жыццё ў Беларусі, 1772–1917 гг. / А. У.Унучак [і інш.]. – Мінск: Беларуская навука, 2018. – 572 с.
- Долбилов М.Д. Русский край, чужая вера: Этноконфессиональная политика империи в Литве и Белоруссии при Александре II / М.Д. Долбилов. – М.: Новое литературное обозрение, 2010. – 1000 с.
- Западные окраины Российской империи. – М.: Новое литературное обозрение, 2007. - 608 с.
- Каппелер, А.Россия – многонациональная империя / А. Каппелер. –М., “Традиция”–“Прогресс-Традиция”, 2000. – 344 с.
- Миллер, А. Империя Романовых и национализм / А. Миллер.– М.: Новое литературное обозрение, 2006. – 248с.
- Яноўская, В.В. Хрысціянская царква ў Беларусі 1863–1914 гг. / В.В.Яноўская. – Мінск: БДУ, 2002. – 199 с.

Тэма 2 Тэрытарыяльна-адміністрацыйнае і прававое становішча Беларусі ў другой палове XIX – пачатку XX ст. ў складзе Расійскай імперыі.

1. Тэрытарыяльна-адміністрацыйны падзел Беларусі ў складзе Расійскай імперыі ў другой палове XIX – пачатку XX ст.
2. М.Мураўёў і яго адміністрацыйная спадчына.Структура і склад мясцовай адміністрацыі.
3. Паліканфесійны характар Беларусі. Хрысціянскія канфесіі ў Беларусі.
4. Палажэнне 17 красавіка 1905 г "Аб умацаванні верацярплінасці" П.А. Сталыпін і асаблівасці русіфікацыйнай палітыцы

Крыніцы і літаратура:

- Мураўёў, М.М. Нататкі пра кіраванне Паўночна-Заходнім краем і пра падаўленне ў ім бунту. – Мінск: Лімарыус, 2016. – 221 с.
- Грамадска-палітычнае жыццё ў Беларусі, 1772–1917 гг. / А. У.Унучак [і інш.]. – Мінск: Беларуская навука, 2018. – 572 с.
- Комзолова, А. А. Политика самодержавия в Северо-Западном крае в эпоху Великих реформ / А. А. Комзолова. – Москва: Наука, 2005. – 383 с.
- Терешкович, П.В. Этническая история Беларуси XIX - начала XX в.: В контексте Центрально-Восточной Европы / П. В.Терешкович. – Минск: БГУ, 2004. – 223 с.
- Долбилов М.Д. Русский край, чужая вера: Этноконфессиональная политика империи в Литве и Белоруссии при Александре II / М.Д. Долбилов. – М.: Новое литературное обозрение, 2010. – 1000 с.
- Западные окраины Российской империи. – М.: Новое литературное обозрение, 2007. - 608 с.
- Миллер, А. Империя Романовых и национализм / А. Миллер.– М.: Новое литературное обозрение, 2006. – 248с.
- Яноўская, В.В. Хрысціянская царква ў Беларусі 1863–1914 гг. / В.В.Яноўская. – Мінск: БДУ, 2002. – 199 с.

Тэма 3 Рэлігія ў Расійскай імперыі як аб'ект кантролю і інструмент кіравання. Праваслаўная царква як дзяржаўная структура.

1. Органы кантроля і кіравання рэлігійнай сферай.
2. Этнаканфесійная праблематыка ў заканадаўстве імперыі: Праваслаўная царква на тэрыторыі беларускіх губерняў.
3. Праваслаўная царква і "западно-русская" ідэалогія.

Крыніцы і літаратура:

- "Всепопданейший отчет...- виленского, гродненского и ковенского генерал-губернатора П.Д.Святополка-Мирского Николаю II // Беларускі гістарычны часопіс. – 1997. – №2. – С.94 – 116.
- Грамадска-палітычнае жыццё ў Беларусі, 1772–1917 гг. / А. У.Унучак [і інш.]. – Мінск: Беларуская навука, 2018. – 572 с.
- Долбилов М.Д. Русский край, чужая вера: Этноконфессиональная политика империи в Литве и Белоруссии при Александре II / М.Д. Долбилов. – М.: Новое литературное обозрение, 2010. – 1000 с.
- Канфесіі на Беларусі (канец XVIII—XX ст.) / В.В.Грыгор'ева, У.М.Завальнюк, У.І.Навіцкі, А.М. Філатава. Навук. рэд. У.І.Навіцкі. – Мінск: ВП „Экаперспектыва“, 1998. – 340 с.
- Мураўёў, М.М. Нататкі пра кіраванне Паўночна-Заходнім краем і пра падаўленне ў ім бунту. – Мінск: Лімарыус, 2016. – 221 с.
- Яноўская, В.В. Хрысціянская царква ў Беларусі 1863–1914 гг. / В.В.Яноўская. – Мінск: БДУ, 2002. – 199 с.

Тэма 4 Беларусы ў сістэме нацыянальна-рэлігійнай палітыкі Расійскай імперыі.

1. Праблема этнічнай ідэнтыфікацыі беларусаў у расійскай адміністрацыі.
2. Беларусы ва ўяўленнях расійскага грамадства ў другой палове XIX – пачатку XX ст.
3. Беларускае пытанне ў разуменні мясцовай адміністрацыі

Крыніцы і літаратура:

"Всепопданейший отчет...- виленского, гродненского и ковенского генерал-губернатора П.Д.Святополка-Мирского Николаю II // Беларускі гістарычны часопіс. – 1997. – №2. – С.94 – 116.

Викс, Т. Р. "Мы" или "они"? Белорусы и официальная Россия, 1863–1914 / Т. Р. Викс // Российская империя в зарубежной историографии. Работы последних лет: Антология. – М.: Новое издательство, 2005. – С. 589–609

Западные окраины Российской империи. – М.: Новое литературное обозрение, 2007. - 608 с.

Каппелер, А.Россия – многонациональная империя / А. Каппелер. –М., “Традиция”–“Прогресс-Традиция”, 2000. – 344 с.

Миллер, А. Империя Романовых и национализм / А. Миллер.– М.: Новое литературное обозрение, 2006. – 248с.

Цвікевіч, А. "Западно-руссизм": Нарысы з гісторыі грамадскай мыслі на Беларусі ў XIX і пачатку XX вв. / А. Цвікевіч. – Мінск, Навука і тэхніка, 1993. – 352 с.

Тэма 5 Палякі ў сістэме нацыянальна-рэлігійнай палітыкі Расійскай імперыі.

1. Праблема этнічнага і нацыянальнага вызначэння і самавызначэння польскага насельніцтва ў Беларусі ў другой палове XIX - пачатку XX ст.
2. Краёвасць як палітыка-ідэалагічны і культурны феномен.
3. Узмацненне антыпольскіх тэндэнцый дзейнасці расійскай адміністрацыі у 1906-1914г. і яго прычыны.

Крыніцы і літаратура:

Западные окраины Российской империи. – М.: Новое литературное обозрение, 2007. - 608 с.

Каппелер, А.Россия – многонациональная империя / А. Каппелер. –М., “Традиция”–“Прогресс-Традиция”, 2000. – 344 с.

Миллер, А. Империя Романовых и национализм / А. Миллер.– М.: Новое литературное обозрение, 2006. – 248с.

Самбук, С. М. Политика царизма в Белоруссии во второй половине XIX века / С. М. Самбук; редактор В. П. Панютин; Академия наук БССР, Институт истории. – Минск : Наука и техника, 1980. – 221с.

Смалянчук, А.Ф. Паміж краёвасцю і нацыянальнай ідэяй. Польскі рух на беларускіх і літоўскіх землях. 1864 – люты 1917 г. / А.Ф. Смалянчук, Санкт-Пецярбург: Неўскі прасцяг, 2004.– 402 с.

Тэма 6 Каталіцкая царква пад кантролем расійскіх уладаў.

1. Прапановы М.Мураўёва па абмежаванні ўплываў каталіцкай царквы ў Паўночна-Заходнім краі.
2. “Распялячванне касцёла” і яго вынікі.
3. “Абмежавальнае” расійскае заканадаўства ў дачыненні да каталіцкай царквы і вернікаў у сацыяльна-эканамічнай сферы. Касцёл і беларускае нацыянальнае адраджэнне:

Крыніцы і літаратура:

Мураўёў, М.М. Нататкі пра кіраванне Паўночна-Заходнім краем і пра падаўленне ў ім бунту. – Мінск: Лімарыус, 2016. – 221 с.

"Всепопданейший отчет...- виленского, гродненского и ковенского генерал-губернатора П.Д.Святополка-Мирского Николаю II // Беларускі гістарычны часопіс. – 1997. – №2. – С.94 – 116.

Долбилов М.Д. Русский край, чужая вера: Этноконфессиональная политика империи в Литве и Белоруссии при Александре II / М.Д. Долбилов. – М.: Новое литературное обозрение, 2010. – 1000 с.

Западные окраины Российской империи. – М.: Новое литературное обозрение, 2007. - 608 с.

Ганчар, А.И.Римско-католическая церковь в Беларуси (вт. пол. XIX – нач. XX вв.). Исторический очерк : монография /А.И. Ганчар. – Гродно : ГГАУ, 2010. – 510 с.

Тэма 7 Нацыянальна-рэлігійнае становішча яўрэйскай грамады Беларусі.

1. Яўрэйскае насельніцтва Беларусі ў другой палове XIX – пачатку XX ст. і яго этнакультурныя і рэлігійныя асаблівасці.
2. Узмацненне “абмежавальнага заканадаўства” ў дачыненні да яўрэяў у 80-х гг. XIX ст. “Часовыя правілы” 3 мая 1882 г. Яўрэйская духоўная культура ў Беларусі ў пачатку XX ст.: рэлігійная традыцыя і мадэрнізацыя духоўнага жыцця.
3. Дыферэнцыяцыя яўрэйскага нацыянальнага руху:

Крыніцы і літаратура:

"Всепопданейший отчет...- виленского, гродненского и ковенского генерал-губернатора П.Д.Святополка-Мирского Николаю II // Беларускі гістарычны часопіс. – 1997. – №2. – С.94 – 116.

Долбилов М.Д. Русский край, чужая вера: Этноконфессиональная политика империи в Литве и Белоруссии при Александре II / М.Д. Долбилов. – М.: Новое литературное обозрение, 2010. – 1000 с.

Кімель, Я. Яўрэйскае гарадское насельніцтва Бедарусі ў 1897 - 1926 гг. / Я.Кімель. – // Беларусіка-Albaruthenica. – Кн.4. – Мінск,1995. – С.89 - 92.
Кон, Н. Благословение на геноцид: Миф о всемирном заговоре евреев и "Протоколах сионских мудрецов" / Н. Кон. – М., Прогресс, 1990.
Скир, А. Еврейская духовная культура в Беларуси / А. Скир. – Минск : Мастацкая літаратура, 1995. – 142 с.

Тэма 8. Стараверы і іншыя “ганімыя” хрысціянскія супольнасці ў Беларусі ў кантэксце ўрадавай палітыкі

1. Стараверская грамада ў Беларусі: этнакультурныя рысы
2. Заканадаўчае абмежаванне веравызнаўчай сферы старавераў.
3. Змены у становішчы старавераў пасля прыняцця “указа аб верацярплівасці”.
4. Неапратэстанцкія супольнасці ў палітыцы расійскіх улад.

Крыніцы і літаратура:

"Всепопданейший отчет...- виленского, гродненского и ковенского генерал-губернатора П.Д.Святополка-Мирского Николаю II // Беларускі гістарычны часопіс. – 1997. – №2. – С.94 – 116.

Гарбацкі, А. А. Стараабрадніцтва на Беларусі ў канцы XVII — пачатку XX ст. / А. А. Гарбацкі. Брэст: Выд-ва Брэсцкага дзярж. ун-та, 1999. –200 с.

Канфесіі на Беларусі (канец XVIII—XX ст.) / В.В.Грыгор’ева, У.М.Завальнюк, У.І.Навіцкі, А.М. Філатава. Навук. рэд. У.І.Навіцкі. – Мінск: ВП „Экаперспектыва“, 1998. – 340 с.

Яноўская, В.В. Хрысціянская царква ў Беларусі 1863–1914 гг. / В.В.Яноўская. – Мінск: БДУ, 2002. – 199 с.